

La proximitat com a principi de política cultural

Publicat per [Interacció](#) [1] el 08/03/2016 - 11:13 | Última modificació: 17/08/2026 - 08:20

La proximitat no consisteix només a acostar la cultura a la ciutadania. Implica repensar des d'on es defineixen les polítiques culturals, qui hi participa i quina capacitat tenen les persones per intervenir en la vida cultural. Aquesta és la idea central d'*El factor proximidad en las políticas culturales*, informe de l'Observatori Basc de la Cultura que sistematitza un debat especialment present en les polítiques culturals locals.

L'estudi parteix d'un desplaçament històric: del model de democratització cultural desenvolupat a Europa des dels anys seixanta, centrat en l'accés i en les grans infraestructures, cap a formes de política cultural que incorporen la democràcia cultural, la participació i la governança. La proximitat apareix així com un factor transversal que permet conèixer millor les necessitats de la ciutadania i construir respostes adaptades a cada context. No és patrimoni dels municipis petits ni equival simplement a distància física. Es produeix en la relació entre **territori, societat i governança**.

Aquesta perspectiva transforma també el paper de la ciutadania. Ja no es tracta únicament de facilitar l'accés a una oferta cultural, sinó de reconèixer les persones com a agents amb capacitat d'expressió, creació i decisió. En sintonia amb l'Agenda 21 de la cultura, l'informe articula aquesta transformació entorn de tres grans finalitats: **accés, expressivitat i pertinença comunitària**. Les polítiques de proximitat han de reduir barreres d'accés, generar condicions perquè les capacitats creatives puguin desenvolupar-se i reforçar els vincles de les persones amb les comunitats de què formen part.

La proximitat deixa de ser una qüestió de distància quan modifica la relació entre administració, ciutadania i vida cultural.

L'informe identifica tres instruments principals per desplegar aquestes polítiques: els **programes i projectes**, els **equipaments de proximitat** i els **marcs de relació i governança**. Biblioteques, centres cívics, cases de cultura o centres culturals poden actuar com a espais de participació i experimentació democràtica, sempre que la proximitat no es redueixi a disposar d'un equipament físicament proper. La qüestió decisiva és que sigui percebut com a accessible, obert i vinculat a la realitat social del territori. D'aquí l'interès que l'estudi concedeix a la mediació, la cogestió i la gestió ciutadana.

La proposta es concreta en una modelització de tres tipus de polítiques, que l'informe considera complementàries: **polítiques d'accés**, orientades a garantir la igualtat d'oportunitats; **polítiques d'expressivitat**, centrades en les capacitats creatives i la participació en els processos culturals; i **polítiques de pertinença**, que utilitzen la cultura per reforçar vincles comunitaris, cohesió i transformació social. Els casos d'Accès Culture de Montreal, els Parques Biblioteca de Medellín, l'Ateneu Popular 9 Barris, el Kursaal de Manresa o Zaragoza Activa serveixen per mostrar diferents combinacions entre aquestes finalitats i els instruments de proximitat.

Llegit avui, l'interès de l'informe resideix sobretot en haver situat la proximitat més enllà de la descentralització

territorial i de l'accés a l'oferta. La seva aposta per les capacitats, la participació i la redistribució de la capacitat d'acció anticipa debats que posteriorment s'han formulat amb més força des dels drets culturals. Alhora, la identificació gairebé directa entre proximitat, participació i externalitats socials positives mereix ser examinada amb més cautela: la proximitat no garanteix per si mateixa ni equitat, ni representativitat, ni redistribució efectiva del poder. Precisament aquí queda oberta una pregunta encara vigent per a les polítiques culturals locals: **què ha de canviar en les institucions perquè estar a prop de la ciutadania signifiqui també compartir capacitat de decisió?** (n. de l'e., 2026)

Referència

Observatorio Vasco de la Cultura. (2016). *El factor proximidad en las políticas culturales 2015*. Gobierno Vasco, Departamento de Educación, Política Lingüística y Cultura. [Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Etiquetes: polítiques culturals

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: accés a la cultura

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: equipaments culturals

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2016/proximitat-politica-cultural>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e160025.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/6507>